

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η διεύρυνση των ανισοτήτων στον πλανήτη προκάλεσε τη διατάραξη της περιβαλλοντικής ισορροπίας και την κλιματική κρίση.

Απόσπασμα από το άρθρο με τίτλο «Τι είναι σήμερα πρόοδος και τι συντήρηση;» του Γιάννη Μυλόπουλου, καθηγητή ΑΠΘ, δημοσίευση στις 2 Ιανουαρίου 2022, πηγή: naftemporiki.gr

[...] Η κλιματική κρίση και οι τεράστιες φυσικές καταστροφές που τη συνοδεύουν, είναι κοινή παραδοχή σήμερα ότι οφείλονται στο μεγάλο χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών στον πλανήτη. Αυτό το χάσμα είναι που προκαλεί την εξάντληση των φυσικών πόρων, οι οποίοι στο πλαίσιο των trickle-down economics¹ θεωρούνται ιδιωτικά αγαθά προς κατανάλωση προκειμένου να μεγεθυνθεί η οικονομία και όχι δημόσια αγαθά αναγκαία για την επένδυση σε μια βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη για όλους. Η διεύρυνση των ανισοτήτων στον πλανήτη είναι λοιπόν αυτή που προκάλεσε τη διατάραξη και της περιβαλλοντικής ισορροπίας και οδήγησε στην κλιματική κρίση. Γι' αυτό και τα trickle-down economics θεωρούνται σήμερα διεθνώς ξεπερασμένα.

Η αποτυχία τους είναι η κύρια αιτία για τη μεγάλη στροφή της Αμερικανικής οικονομίας. Ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, έμπειρος στα οικονομικά από τα χρόνια που ήταν ακόμη αντιπρόεδρος του Ομπάμα, συνέδεσε την ηγεσία του με μια μεγάλη προοδευτική μεταρρύθμιση στις ΗΠΑ. Προχώρησε σε μια μεγάλη στροφή της Αμερικανικής οικονομίας που θα επηρεάσει τα επόμενα χρόνια, λόγω του μεγέθους και της επιρροής της, το σύνολο των οικονομιών του πλανήτη.

Η επένδυση του δυσθεώρητου για τα μέχρι σήμερα δεδομένα ποσού των 1,85 τρισεκατομμυρίων δολαρίων στο κοινωνικό κράτος, στην Υγεία, την Παιδεία, τις Υποδομές, τα Δίκτυα των Μεταφορών και στις Δομές Κοινωνικής Αλληλεγγύης των ΗΠΑ, είναι η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που έγινε τις τελευταίες δεκαετίες στην κατεύθυνση της ανατροπής των ισορροπιών και των ανισοτήτων που επέβαλε η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Αυτή η μεγάλη μεταρρύθμιση της Αμερικανικής οικονομίας, κάτω από το πρίσμα της κλιματικής, της ενεργειακής και της υγειονομικής κρίσης που πλήττουν σήμερα

¹ Διάχυση του πλούτου προς τα κάτω μέσω των μηχανισμών της αγοράς.

την παγκόσμια οικονομία, αποκτά ιδιαίτερο νόημα και δίνει το στίγμα των αλλαγών που έρχονται τα επόμενα χρόνια στο οικονομικό πεδίο διεθνώς.

[...] Μήπως πίσω από τη μεγάλη στροφή της Αμερικανικής πολιτικής από τα νεοφιλελεύθερα trickle-down economics προς μια ισόρροπη ανάπτυξη με κοινωνικό πρόσημο και «πράσινα» χαρακτηριστικά, κρύβεται μια νέα πολιτική αντίληψη που θέλει την οικονομική ανάπτυξη να συνδέεται με τη μείωση των μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και με την αντιμετώπιση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων; Η προφανής απάντηση στο ερώτημα δίνει και την απάντηση του τι είναι σήμερα πρόοδος και τι συντήρηση.

A1. (μονάδες 15)

Να αποδώσεις συνοπτικά και να παρουσιάσεις με δικά σου λόγια το πώς συνδέονται τα trickle-down economics με τη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα σε φτωχούς και πλούσιους σε ένα κείμενο μέχρι 80 λέξεων σε σχολική εργασία στο μάθημα των Οικονομικών στην τάξη σου.

Μονάδες 15

A2. (μονάδες 10)

α) Να εντοπίσεις και να αναγνωρίσεις τον τρόπο ανάπτυξης του προλόγου, βασιζόμενος σε στοιχεία του κειμένου και να αιτιολογήσεις την επιλογή του (μονάδες 6).

β) Να συσχετίσεις με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα τις γλωσσικές επιλογές του συντάκτη οι οποίες αφορούν τη χρήση: παθητικής ή ενεργητικής σύνταξης, αναφορικής ή μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας (μονάδες 4).

Μονάδες 10

A3. (μονάδες 25)

Συμμετέχεις σε μια νεανική ιστοσελίδα γενικότερου προβληματισμού. Στις πρόσφατες αναρτήσεις της η ηλεκτρονική «συζήτηση» αφορά την προοπτική «μιας ισόρροπης ανάπτυξης με κοινωνικά και «πράσινα» χαρακτηριστικά», και αποφασίζεις να γράψεις ένα άρθρο (200-250 λέξεων) για να εκθέσεις τρόπους με τους οποίους μπορεί παγκοσμίως να εφαρμοστεί μια πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Το κακό άρχισε από την αυλή μας

Το κακό άρχισε από την αυλή μας του Αντώνη Σουρούνη, Μισόν αιώνα άνθρωπος, Καστανιώτης, Αθήνα 1996, σσ. 16-19.

Είμαι βέβαιος ότι η καταστροφή του πλανήτη άρχισε από τη γειτονιά μου στη Θεσσαλονίκη. Για την ακρίβεια, μέσα από την αυλή μας. Μέχρι τότε όλα ήταν καλά κι ωραία. Υπήρχε χώμα παντού κι επομένως και λουλούδια. [...] Το σπίτι μας ήταν από τα μεγαλύτερα στο Κουλέ Καφέ, με μπαξέ και μια χωμάτινη αυλή περικυκλωμένη από γκαζοτενεκέδες με λουλούδια. Στον μπαξέ υπήρχαν μουριές, ροδιές, συκιές, βερικοκιές, κι εμείς τα παιδιά μαθαίναμε τους μήνες από το κάρπισμα των δέντρων. Ήμασταν καμιά δεκαπενταριά παιδιά σ' αυτό το σπίτι. Κι άλλοι τόσοι μεγάλοι. [...]

Ένα απόγευμα ο αδερφός της μάνας μου, που ήταν χτίστης, ήρθε στο σπίτι μ' ένα τσουβάλι τσιμέντο από την οικοδομή όπου δούλευε και το 'ριξε στην αυλή. Αυτό ήταν το πρώτο τσιμέντο που έβλεπα στη ζωή μου. Και μαζί μ' εμένα και πολλοί άλλοι από τη γειτονιά. Στεκόμασταν όλοι γύρω γύρω και παρακολουθούσαμε εκστατικοί πώς το έστρωνε ο θείος μου σαν να άλειφε με βούτυρο μια μεγάλη φέτα ψωμί. Μείναμε εκεί ώσπου έπηξε σβήνοντας για πάντα τις πατημασιές από τις ξαδέρφες μου. Και την ανάσα της αυλής, όμως αυτό το κατάλαβα πολύ αργότερα. Μετά από λίγες μέρες τσιμέντωσε το δάπεδο του αποχωρητηρίου. Και κάποτε όλο το σπίτι. Αυτός ο άνθρωπος ήταν τόσο παθιασμένος με το τσιμέντο, που για δεκαετίες ολόκληρες κυκλοφορούσε με το μυστρί στο χέρι και τσιμέντωνε ό,τι έβρισκε μπροστά του. Μετά πήρε κι άλλους στη δούλεψή του και δε θα 'ναι υπερβολή αν πω ότι τσιμέντωσε τη μισή Θεσσαλονίκη. Σήμερα κάθεσαι σ' ένα ρετιρέ γεμάτο γλάστρες κι όλη μέρα φροντίζει τα λουλούδια και μιλάει μαζί τους.

Έξω από την πόρτα μας όμως ο κόσμος εξακολουθούσε να είναι όπως τον ξέραμε. Γεμάτος αλάνες που στις άκρες τους φύτεωναν τσουκνίδες και παπαρούνες και στο κέντρο τους αποτυπώματα από την μπάλα που παίζαμε και τους τσακωμούς που κάναμε. Και ο δρόμος φτιαγμένος από πέτρες. Κάτι κοτρόνες ανώμαλες και άγριες, που ξεπετιούνταν σαν πέτρινοι θάμνοι. Το βράδυ ακούγαμε τις οπλές των αλόγων που έσερναν τα κάρα να γλιστρούν πάνω τους. [...] Ακούγαμε και τα τακούνια των κοριτσιών που είχαν πάει βόλτα στην παραλία και ανηφόριζαν μιλώντας χαμηλόφωνα και γελώντας πνιχτά.

Μια μέρα ήρθαν κάτι άνθρωποι και πριόνισαν τα κλωνάρια του γερο-πλάτανου που χώριζε το σπίτι μας από την εκκλησία. Οι κάργες που φώλιαζαν χρόνια στην κουφάλα του πέταξαν κατατρομαγμένες και από τότε δεν ξαναείδα τέτοια πουλιά. Συνέχισαν με τον κορμό του και στο τέλος τον ξερίζωσαν τελείως. Παρακολουθούσαμε πάλι όπως τότε με το

τσιμέντο, αλλά κανείς δεν τόλμησε να μιλήσει, επειδή στο διαμελισμό και στο ξερίζωμα έκανε κουμάντο ο κυρ Χαράλαμπος, παλιός χωροφύλακας, αλλά μπορούσε ακόμα να στέλνει όποιον ήθελε φυλακή. Όσπου πέθανε ήταν επίτροπος στην εκκλησία. Μετά ήρθε η σειρά της μαρμαρίνης βρύσης, που ήταν δίπλα στον πλάτανο και ξεδιψούσαν παιδιά και περαστικοί. Ο κυρ Χαράλαμπος την πήρε στην αυλή του και λένε πως αυτή τον σκότωσε. Ένα καλοκαιριάτικο μεσημέρι έσκυψε να πιει νερό, έπαθε συμφόρηση και πέθανε.

Σήμερα το μόνο που έχει μείνει από το δρόμο μας είναι τ' όνομά του. Συνεχίζει να λέγεται οδός Μουσών, αλλά σχεδόν όλες οι μούσες έχουν πεθάνει. Απόμειναν δυο τρεις που κάθονται πίσω από τα παράθυρα κοιτώντας έξω κι ελπίζοντας να δούνε κανέναν άνθρωπο, αλλά το μόνο που βλέπουν είναι αυτοκίνητα που κινούνται γρήγορα πάνω στην ασφαλτο. Χώμα δεν υπάρχει πουθενά για ν' ακολουθήσεις τα ίχνη και να βρεις τους φίλους σου. Στα καινούρια καραμελέ σπίτια που γίνανε, ζούνε αρχιτέκτονες, γιατροί και δικηγόροι. Ωστόσο μέσα σ' όλο αυτό το μπετόν αρμέ κατάφερε κι επέζησε ένα δέντρο έξω από το τσιμεντένιο μας σπίτι. Μια ακακία που ξεπετιέται μέσα από την ασφαλτο, για να μας θυμίζει πώς ήταν ο δρόμος μας κάποτε. Και που ίσως ξαναγίνει έτσι, όσο η ευωδιά της μας πηγαίνει πίσω και μας ξανακάνει παιδιά, έτοιμα ν' αρχίσουν πάλι τη ζωή τους.

B1. (μονάδες 15)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων τα πρόσωπα, όπως και τα γεγονότα/αίτια που κατευθύνουν τη δράση τους, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με στοιχεία από το κείμενο.

Μονάδες 15

B2. (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις και να αναγνωρίσεις το θέμα και την οπτική γωνία από την οποία προσεγγίζει το θέμα ο συγγραφέας, με βάση δύο (2) σημεία του κειμένου.

Μονάδες 10

B3. (μονάδες 25)

Να αναγνωρίσεις την αξία της συνύπαρξης φυσικού και δομημένου/ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που προβάλλεται, αξιοποιώντας δεδομένα και πληροφορίες που σου δίνονται από το κείμενο. Συμμερίζεσαι τους προβληματισμούς του συγγραφέα σχετικά με την συνεχώς μειούμενη παρουσία του πρασίνου, ποια συναισθήματα σου προκαλεί η

παρουσία ή η απουσία της φύσης στη ζωή σου; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε κείμενο 100-150 λέξεων αξιοποιώντας, ενδεχομένως, προσωπικά βιώματα και εμπειρίες.

Μονάδες 25